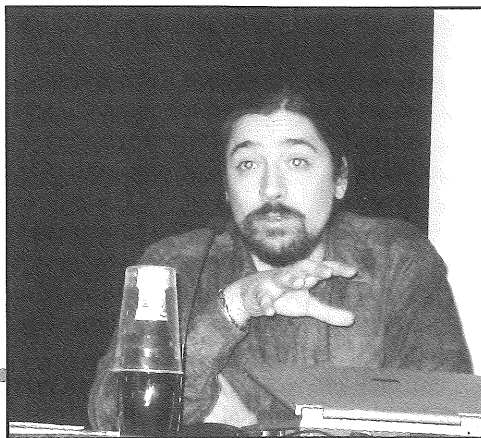

Els paper del Servei d'Estudis del ministeri de Finances com a centre de documentació

Joan Soler i Dòria

El Servei d'Estudis, adscrit al Ministeri de Finances del Govern d'Andorra, es defineix com el departament que recull, tracta, analitza i difon dades estadístiques relatives a l'economia i a la societat andorrana, cercant la coherència dels diferents treballs amb l'objectiu de configurar un sistema estadístic públic.

El Servei d'Estudis s'estructura en dues àrees: l'àrea d'estudis i d'estadística i l'àrea d'informació i documentació.

L'àrea d'estudis i estadística és la responsable d'elaborar estudis econòmics i publicacions de caràcter estadístic, alhora que l'àrea d'informació i documentació posa a la disposició del ciutadà les publicacions del Govern d'Andorra, les bases de dades realitzades per l'àrea d'estudis, a més d'informació econòmica, estadística i legal d'altres països.

Davant de l'anterior descripció un es pot preguntar en què queda el definit anteriorment? De quin tipus d'informació estem parlant? Quina quantitat d'informació? Quin abast? Quina qualitat? En quin marc?...

Generalment tenim assumit, o potser és una deformació professional personal, que Andorra té una mancança de dades. No cal anar molt lluny, en el temps, per trobar, en una editorial d'un diari del Principat, sota el títol "*Dades fiables*", afirmacions en aquest sentit: "En tots els sectors del país –econòmic, polític o social- es constata un problema: la manca de dades objectives sobre la realitat del Principat."

L'anterior opinió de ben segur la podem compartir en tertúlies i comentaris amb altres companys, però també se'ns fa palesa en la recerca d'informació, ja sigui específica i puntual, o bé destinada a estudis més complets; a tall d'e-

1. El Periòdic d'Andorra (12/11/2004)

xemple citaré el darrerament publicat sobre "La sostenibilitat del desenvolupament andorrà"².

Personalment crec que l'obsolescència del control estadístic no és tal, sinó que estem davant d'una necessitat, potser no tan nova però si creixent i que s'ha intensificat els darrers anys, davant el requeriment de planificació i de basar les nostres decisions, siguin de l'àmbit que siguin, en informació o dades objectives.

Per què dic que no hi ha obsolescència del control estadístic? Doncs perquè per haver-hi obsolescència hi ha d'haver un model, un marc. I al contrari, el Principat d'Andorra no disposa de dit model. Cal elabora'l, al meu entendre, i em sembla que no dic res de nou: Llei estadística, plans estadístics, Institut nacional d'estadística?...

No obstant, els diferents òrgans i institucions del Principat produeixen un cert nombre d'estadístiques, enquestes i estudis que ja són una font d'informació important, però tanmateix no suficient davant la necessitat existent.

Creo interessant realitzar un breu repàs del servei ofert pel centre de documentació (en endavant CDI) per presentar l'estat de la situació actual i les perspectives de futur, amb la finalitat de donar un punt de vista sobre la relació entre la necessitat d'informació i la disponible de manera efectiva.

El Servei d'Estudis com a centre de documentació

El CDI té com a principal missió difondre la informació de què disposa el Servei d'Estudis. La informació facilitada es pot agrupar en dues àrees; una àrea de documentació composta per documentació gràfica (llibres, publicacions, monografies...) i una altra relacionada amb les dades estadístiques.

Molt breument realitzaré una pinzellada de l'àrea de documentació. El CDI gestiona un fons documental, principalment en l'àmbit estadístic i econòmic, tot i que també ofereix com a servei la consulta de bases de dades de legislació tant nacional com dels països limítrofs i la Unió Europea. Aquest fons està compost³ per:

- Un fons bibliogràfic de 600 llibres, principalment d'economia i estadística.
- Un recull de 108 publicacions periòdiques que permeten de seguir l'actualitat econòmica dels països de l'entorn i estar al corrent de treballs estadístics en d'altres centres.
- La documentació tècnica publicada per d'altres centres i el Servei d'Estudis referent a les operacions estadístiques desenvolupades com ara l'IPC o l'Enquesta de Pressupostos Familiars.

2.. Fundació Julià Reig i Càtedra Unesco de la Universitat politècnica de Catalunya (2004), *La sostenibilitat del desenvolupament andorrà*.

3. L'annex 1 mostra la distribució del fons per àrea temàtica.

- Les bases de dades d'àmbit econòmic internacional (INE, OCDE) o jurídic (Catalunya, Espanya, UE, França).

- Els reculls estadístics d'àmbit nacional publicats pel Servei d'Estudis i altres departaments del govern d'Andorra o institucions del Principat.

Aquest fons és un servei principalment emprat pels tècnics del Servei d'Estudis i tècnics d'altres departaments a l'hora d'elaborar els respectius treballs, com també s'ofereix als ciutadans que hi vulguin accedir, malgrat que no hi ha servei de préstec.

L'àrea d'informació estadística cerca difondre les dades estadístiques, principalment nacionals, però també internacionals. Aquesta àrea té com a suport la base de dades del Servei d'Estudis, composta per unes 7.000 sèries⁴. Aquesta base de dades s'alimenta, en funció de la periodicitat de cada sèrie, a partir de les dades facilitades per d'altres departaments (departament de Duana, de Comerç, etc.) o institucions (STA, CASS, etc.). Les característiques d'aquestes sèries, davant d'altres, és disposar d'un circuit i qualitat constants.

La difusió de les dades estadístiques s'estableix per tres canals de comunicació:

- Un primer canal és l'ofert per internet, mitjançant el qual arriben unes 10.000 consultes a l'any.

- Un segon canal és representat per les publicacions produïdes pel Servei (*Anuari estadístic*, *Butlletí mensual de conjuntura*, *l'Andorra en xifres*, informes de l'IPC, etc.).

- Finalment un tercer canal és la consulta directa al centre de documentació, canal a través del qual es reben unes 600 consultes a l'any.

Cadascun dels canals presenta les seves característiques quant a la informació que facilita. En el marc de les publicacions s'ofereix informació de caire més genèric, com en el format de *l'Andorra en Xifres*, fins a una informació més detallada, de periodicitat anual, presentada pel *Anuari estadístic*, o amb una periodicitat més curta com la publicada mensualment al BMC. Els altres dos canals complementen la informació publicada, ja sigui per raons de nivell de detall, com de disponibilitat, etc.

Així, cadascun dels altres dos canals (directe i pàgina WEB) presenta dos tipus diferenciats de demandes. En aquest sentit l'estructura de les demandes d'informació que hi són adreçades és la següent:

- Publicacions (*Andorra en xifres* i *Anuari estadístic*) i resultats de l'IPC, en total 70% de les consultes a la pàgina WEB .

- Dades estadístiques i econòmiques (84% de les sol·licituds) en el canal de

4. L'annex 2 presenta la distribució de les sèries disponibles per àrea temàtica.

consulta directa.

En efecte, són les consultes directes les que ens aporten informació sobre les necessitats dels ciutadans.

Identificació de les mancances

Globalment, el 67% de les demandes d'informació són satisfetes. No obstant, en resta un 33% d'insatisfetes, i així doncs és en aquestes àrees on s'ha de centrar l'esforç per produir informació. Aquest 33% de sol·licituds es distribueix uniformement entre les diferents àrees temàtiques (entre un 10% i 20% per àrea). Les àrees temàtiques més desenvolupades (demografia, comerç exterior...) són les que presenten un major nombre de sol·licituds (65%) i alhora presenten un menor grau d'insatisfacció (19%). D'altra banda, i com és normal, són les àrees menys desenvolupades les que presenten una taxa de no resposta més alta (58%), però també un volum de sol·licituds menor (35%).

Les àrees que presenten un dèficit més pronunciat són:

- l'àrea de dades de societat i condicions de vida (83% de les sol·licituds no respostes) principalment degut a dades de consum de les llars, estadístiques sobre la tipologia de famílies i les seves característiques, equipaments de la llar, serveis de l'habitatge, etc.

- l'àrea referent als sectors econòmics (64% de les sol·licituds no respostes) que se centren en la necessitat d'obtenir dades d'ocupació hotelera, dades físiques sobre diferents sectors d'activitat, etc.

- l'àrea d'agregats econòmics (44% de les sol·licituds no respostes) que se centren principalment en la necessitat de disposar d'una comptabilitat nacional, així com de previsions.

- la resta d'àrees presenten un percentatge d'insatisfacció de l'ordre del 10%-30%, i són principalment degudes a la no-disponibilitat de la informació sol·licitada o a problemes de periodicitat.

Ens trobem, doncs, en funció de les àrees, davant de problemàtiques diferents:

- per a certes àrees la problemàtica resideix en el detall de la informació disponible al Servei d'Estudis, tot i que aquest nivell d'informació pot estar disponible en els departaments, o institucions, gestors de les bases de dades.

- altres sèries estadístiques presenten un nivell de detall correcte però una periodicitat massa espaciada.

- també hi ha àrees per a les quals l'explotació de les bases de dades de l'administració no serà suficient i per tant hauran de ser desenvolupades mitjançant enquestes (ex: dades relatives a l'activitat empresarial, comptes nacionals, condicions de vida de les llars, etc.)

De ben segur que les anteriors mancances no són les úniques que pot pre-

sentar el sistema estadístic nacional, tant en l'àrea d'estadístiques econòmiques, com socials. etc.

I...?

Per millorar la circulació i coordinació de la informació estadística, què es pot fer?

- A curt termini agilitzar les demandes mitjançant la tramitació de les mateixes al centre de documentació. El CDI tracta en un període breu de temps (mig dia) les dades disponibles en la base de dades del Servei d'Estudis. Per a aquelles sèries estadístiques no disponibles, el CDI realitza la gestió davant d'altres departaments o institucions, fet que permet completar la base de dades existent. L'inconvenient de la present situació resideix en la disponibilitat de la informació o el seu tractament i/o l'oficialitat de les dades.

- A mitjà termini, completar la base de dades existent mitjançant l'anàlisi de la informació emmagatzemada en les bases de dades de l'administració, i el disseny de circuits que permetin explotar-les. L'objectiu se centra en extreure el màxim d'informació, la recerca de més detall i d'una periodicitat més freqüent. L'inconvenient queda en definir els recursos, la qualitat de la informació, l'oficialitat de les dades, etc.

- A més llarg termini, desenvolupar operacions estadístiques, mitjançant enquestes (IPC, EPF, EAE...) per a cobrir aquelles àrees que no puguin ser alimentades a partir de les bases de dades de l'administració. L'inconvenient de les presents operacions estadístiques resideix en la seva complexitat, com també en el període necessari per produir els primers resultats.

-El primer punt està en funcionament i, tot i que la seva capacitat pal·liativa és limitada, ens permet seguir l'estat de la situació i identificar les mancances existents.

-La segona acció s'ha endegat mitjançant l'elaboració d'un inventari de possibles dades a tractar. Aquest inventari s'ha realitzat a partir de les informacions publicades, demandes d'informació, coneixement parcial de bases de dades... No obstant, resta definir la informació concreta i establir el circuits d'informació. La fase final d'emmagatzematge, gestió i tractament de la informació no hauria de presentar grans entrebancs al disposar de les eines informàtiques per a poder-ho fer.

-Finalment, la tercera via també està parcialment desenvolupada. En l'actualitat l'IPC pot considerar-se assentat metodològicament, amb una periodicitat constant. En l'àrea de les llars o condicions de vida, l'Enquesta de pressupostos familiars ha estat endegada l'any 2001 i els resultats dels darrers tres anys veuran la llum en breu. De cara al futur la principal mancança, d'un punt de vista econòmic, es circumscriu en el coneixement de les activitats econòmiques. L'operació estadística dissenyada al respecte està a l'espera de realitzar

el treball de camp.

-Les anteriors accions no són les úniques que es poden dur a terme, si bé l'elaboració d'un marc jurídic que defineixi el marc d'actuació, com d'altra banda la planificació de les prioritats en matèria estadística (negociada amb tots els agents socials), poden ser un element dinamitzador de la producció/coordinació d'estadístiques. Un dels pilars d'aquest marc jurídic ja s'ha alçat amb la promulgació de la Llei qualificada de protecció de dades (protecció de dades personals, definició d'actors, fitxers, actuacions, etc.). El desenvolupament d'una Llei d'estadística hauria de generalitzar la protecció de dades, definir el sistema estadístic nacional i els seus actors, per donar lloc als plans estadístics amb l'objectiu de desenvolupar les estadístiques oficials.

A títol de conclusió

No he fet voluntàriament cap esment a la relació amb d'altres centres o organismes internacionals, i investigadors, amb l'objectiu de centrar-me en la capacitat de produir/fornir informació.

He recuperat una afirmació pronunciada dins el marc d'una conferència intitolada "la estadística al servei del públic"⁵ i que diu: *"j'ai l'âge d'avoir des souvenirs d'une époque maintenant révolue où les scientifiques avaient tendance à voir les offices de statistique comme peuplés de bureaucrates de la collecte de données routinières, tandis que les statisticiens voyaient les chercheurs comme les rêveurs inutiles bénéficiant d'une autonomie abusive, voire parfois comme des critiques nuisibles"*.

En el sentit d'aquesta afirmació, desitjo personalment que la producció d'estadístiques es desenvolupi dins un marc de qualitat, amb un nivell de detall elevat i una periodicitat raonable, amb l'objectiu de poder disposar en comú amb d'altres departaments, institucions, investigadors... el desenvolupament de la seva anàlisi i la millora de les eines produïdes; en definitiva,¹ copsar millor la realitat que ens envolta.

5. Swiss Federal Statistical Office (1998), *La statistique au service du public*: 375

Annex 1: fons documental del centre de documentació.

Descripció	monografies	articles de revista	publicació periòdica	Total
Desenvolupament econòmic	152	1.082	821	2.055
Estadística, matemàtiques...	152	708	36	896
Societat i benestar social	19	561	105	685
Teoria econòmica, història del pensament...	188	414	3	605
Economia de l'empresa, sectors econòmics	52	374	191	617
Política econòmica	67	419	94	580
Economia del treball	14	426	130	570
Economia internacional	83	189	0	272
Finances públiques	101	119	19	239
Demografia	8	104	120	232
Economia monetària i financera	49	131	16	196
Dret	93	16	0	109
Altres	55	33	3	91
Total	1.033	4.576	1.538	7.147

Annex 2: nombre de sèries estadístiques per àrea.

Descripció	Sèries
Entorn físic i Medi ambient	2
Demografia i població	92
Agregats macroeconòmics	1.521 ^a
Comerç exterior	1.280
Sectors econòmics	106
Mercat laboral	2.042
Societat i condicions de vida	1.922 ^b
Administració	828
Total	7.793

Joan Soler i Dòria
Economista i cap del servei d'Estudis del Ministeri de Finances

a. Conté 1.500 sèries corresponents a l'IPC

b. Conté 1.800 sèries corresponents a l'EPF